

GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU'NUN
AMACI VE İŞLEYİŞİ

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun amacı, bir araştırmanın bilimsel yönünü ve toplumun endişelerini göz önünde bulundurarak, araştırmada yer alan gönüllülerin haklarını, güvenliğini ve esenliğini korumaktır. Etik Kurul, güncel etik uygulamalarına ilişkin standartları ve ilgili mevzuatı takip ederek, sunulan araştırmaların etik ve bilimsel özelliklerine ilişkin olarak zamanında, kapsamlı ve bağımsız inceleme sağlar. Etik Kurul, ilgili düzenleyici kurumlara, ilgili mevzuatın gerektirdiklerine ve topluma uygun olarak hareket etme sorumluluğunu taşımaktadır.

Etik Kurul Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ne bağlı Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki fakülte, enstitü ve merkezlerde veya bu birimler dışında üniversitemiz öğrencileri ve mensupları tarafından insan katılımcılarla yürütülecek her türlü anket, gözlem, girişimsel olmayan ve insan katılımcıların dâhil olduğu deneysel ve yarı deneysel çalışmalar, arşiv çalışmaları, bilgisayar ortamında test, mülakat, ses/video kaydı ile toplanacak olan verilerin kullanılacağı bilimsel araştırmalar ile ilgili araştırma etiği konularını değerlendirir.

Etik Kurul'a başvuru, doğrudan **ÜBYS ÜZERİNDEN**, Kurul tarafından tespit edilmiş başvuru usulüne/sürecine riayet etmek ve ilgili belgeler eklenmek suretiyle her ayın 1'i ile 20'si arasında yapılır. Değerlendirmeler için Kurul, ayın son 10 günü içerisinde en az bir kez toplanır. Kurul Başkanı, dosyayı incelemek ve sonuçlandırmak üzere başvuruları Kurul gündemine alır.

Başkan tarafından incelenen her bir başvuru için başvurunun konusuna göre başkan tarafından gerekirse bir raportör atanır. Raportörün görevi, ilgili başvuruyu inceleyip toplantıda Kurul'a bilgi vermektir. Kurul, disiplinlerarası çalışmalarda diğer disiplinlerden uzman görüşü de isteyebilir. Ayrıca Kurul, gerekli durumlarda ilgililerden konuyla ilgili yazılı veya sözlü bilgi de alabilir. Karar, toplantıya katılan üyelerce imzalanır. Karara katılmayan üye, gerekçesini nihai rapora ilave eder. Başvurular Kurul tarafından yalnızca etik açıdan değerlendirilir.

Etik Kurul, üç farklı düzeyde değerlendirmede bulunabilir. İlk iki düzeydeki çalışmalar için Tam Kurul Toplantısı'nın yapılmasına gerek yoktur.

Muafiyet Durumu (Düzye I değerlendirme)

Sadece minimal risk içeren veya risk içermeyen araştırmalar incelemeden muaf olarak değerlendirilebilir. Genel olarak, deneklerin günlük yaşamlarını bozmayan veya manipüle etmeyen günlük hayatın normal seyrinde karşılaşılabilecek risklerden daha fazlasını taşımayan ve herhangi bir yanıtı içermeyen araştırmalar hızlandırılmış veya tam Kurul değerlendirmesinden muaf tutulacaktır. Minimal riskin üzerinde risk içeren ve herhangi bir derecede yanıtı içeren projeler değerlendirmelerden muaf tutulmaz.

Araştırmaya katılan gönüllülere sağlanan tüm hakların ve korumanın muafiyet durumlarında da gerekli olduğu unutulmamalıdır. Muafiyet statüsünde olan gönüllülerle araştırma yapan araştırmacılar da tam bir başvuru formu doldurup, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu hazırlamalıdır. Araştırmacılar riski en aza indirecek, faydaları en üst düzeye çıkaracak, gizliliği sağlayacak ve gönüllünün özgür iradesini sağlayacak uygulamalarda bulunmalıdır. Muafiyet durumu Etik Kurul incelemesinden muaf olmak değildir. Yalnızca tam Kurul incelemesi yapılmadan sekreteryaya ve Kurul başkanı tarafından yapılan değerlendirmeyi ifade etmektedir.

Hızlandırılmış Değerlendirme (Düzy II değerlendirme)

Hızlandırılmış değerlendirme, Etik Kurul üyelerinin tamamının katılımı olmaksızın değerlendirilebilecek ve onaylanabilecek araştırmalar için uygundur. “Hızlandırılmış” terimi yanıltıcı olabilir: Bu tür değerlendirmeler “daha hızlı” veya daha az titizlikle gerçekleştirilecek değerlendirmeler değil, onay için daha az sayıda üyenin yeterli olduğu anlamındadır. Minimal risk üzerinden risk içeren araştırmalar hızlandırılmış değerlendirmeye alınmazlar.

Tam Komite Değerlendirmesi (Düzy III değerlendirme)

Muafiyet durumu veya hızlandırılmış değerlendirme niteliklerini taşımayan tüm araştırmalar “Tam Kurul Toplantısı” ile değerlendirilir. Genel olarak, bu türde araştırmalar, gönüllüyü minimalden daha yüksek bir riske maruz bırakan araştırmalardır. Kurul değerlendirmesi; araştırma protokolünün ilgili Etik Kurul üyelerinin en az 2/3’ü tarafından okunduğu, tartışıldığı ve Etik Kurul üyelerinin salt çoğunluğu tarafından onaylandığı anlamına gelir. Niteliği ne olursa olsun, yasal mevzuatın gereği olan ve bir kuruluş tarafından parasal destek için başvuru yapılacak tüm araştırmalar bu kapsamda değerlendirilir.